

Aika: 04.04.2019, klo 13.00 - 15.00

Paikka: Työ- ja elinkeinoministeriö, Aleksanterinkatu 4-10, kokoushuone A324 Sederholm, Helsinki.

Paikalla

Paneelin jäsenet:

Professori Janne Kotiaho, JY, Puheenjohtaja

Biträdande professor Christoffer Boström, Åbo Akademi

Professori Jaana Bäck, HY (Tutkimusjohtaja Atte Moilasen varaedustajana)

YK:n ympäristöpolitiikan vastuuvirkamies Maria Forslund, UM (Ympäristö- ja ilmastoneuvonantaja Outi Myatt-Hirvosen varaedustajana)

Yliaktuaari Sami Hautakangas, Tilastokeskus

Tiedeasiantuntija Harri Hautala SA, (Tiedeasiantuntija Outi Ala-Honkolan varaedustajana)

Tutkimusjohtaja Minttu Jaakkola, Maj ja Tor Nesslingin Säätiö

Ympäristöasiantuntija Heli Jutila (Ympäristöjohtaja Tarja Södermanin varaedustajana)

Erikoistutkija Matleena Kniivilä, Luke (Erikoistutkija Tiina M. Niemisen varaedustajana)

Vanhempi tutkija Liisa Kulmala, IL

Asiantuntija Hanna Mattila, SITRA

Neuvotteleva virkamies Johanna Niemivuo-Lahti, MMM

Professori Elina Oksanen, ISY

Tohtori Anna Oldén, JY

Saamelaiskäräjien jäsen Jan Saijets, Saamelaiskäräjät

Kansanedustaja Saara-Sofia Sirén, Eduskunnan ympäristövaliokunta

Professori Ilari E. Sääksjärvi, TY

Ympäristöneuvos Marina von Weissenberg (Tutkimusjohtaja Tanja Sunin varaedustajana, saapui klo 14.02)

Pysyvä asiantuntija:

Erytisasiantuntija Olli Ojala, YM

Sihteerit:

Erikoistutkija Juha Pöyry, SYKE

Poissa

Johtaja Petri Ahlroth, SYKE

Neuvotteleva virkamies Mika Honkanen, TEM

Tutkimusjohtaja Paula Horne, PTT

Johtaja Leif Schulman, LTKM

ASIALISTA

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

- Puheenjohtaja Janne Kotiaho avasi kokouksen klo 13.06.
- Kokouksen asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

- Edellisen kokouksen 15.2.2019 muistio hyväksyttiin (Liite 1).

3. Luontopaneelin käytännön toimintaan liittyviä asioita

- Keskustelu Luontopaneelin tehtävistä ja vastuuvapauslauseke

- Puheenjohtaja Kotiaho kertoi, että vastuuvapauslauseke ei käynyt kaikille Luontopaneelin jäsenten taustatahoille, eikä sitä koettu tarpeelliseksi kaikkien osallistujien kannalta. Lisäksi Luontopaneelin tehtävänannosta oli noussut keskustelua, eivätkä kaikki taustatahot hyväksyneet politiikkasuositusten ehdottamisen kuuluvan paneelin tehtäviin, koska sitä ei ole mainittu Luontopaneelin asettamiskirjeessä.
- Näistä syistä johtuen joulukuun kokouksessa 19.12.2018 päätettyä ja edellisessä kokouksessa 15.2. suunniteltua ”Policy brief”iä ei julkaistu Luontopaneelin nimissä, vaan se julkaistiin Jyväskylän yliopiston Wisdom letters –sarjassa (Liite 2), ja allekirjoittajina oli joukko Luontopaneelin jäseniä ja muita tutkijoita. Puheenjohtaja Kotiaho ilmaisi pettymyksensä siihen, että Luontopaneelin joulukuinen päätös laatia syötteitä vaaliohjelmiin Policy Briefin muodossa kumottiin ministeriöiden toimesta. Kotiaho myös esitti pahoittelunsa siitä, että ”Policy brief”in käsittelyyn oli varattu liian vähän aikaa.
- Aiheesta käytiin vilkasta keskustelua:
  - Siren totesi, että paneelin tarkoituksena on nimenomaan välittää tietoa ja lisätä vuorovaikutusta, ja että poliitikot mielellään ottavat vastaan toimenpideehdotuksia.
  - Jutila oli keskustellut asiasta Kuntaliitossa, ja vastuuvapauslausekkeen viimeinen lause lausekkeessa oli koettu sielläkin ongelmallisena. Tästä huolimatta paneelin jäsenet päättävät ja vastaavat omista puheenvuoroistaan. Luontopaneelin toiminnan kannalta mahdollisimman vähän byrokraattinen lähestymistapa olisi hyvä.
  - Ojala kertoi, että paneelin toimeksianto on kirjoitettu varsin yleisellä tasolla, esim. Policy brief –tyyppistä tehtävänantoa ei ole suoraan sanottu. Ministeriöiden viranhaltijat joutuvat helposti välikäteen ohjeistaessaan omaa työnantajaansa, ja suositukset saattavat olla ristiriidassa valtioneuvoston politiikan kanssa. Aikaa on jatkossa varattava dokumenttien käsittelyyn enemmän, jotta mahdolliset ongelmat voidaan ratkaista.
  - Niemivuo-Lahti kertoi, että MMM:ssä juristit ovat tutkineet Luontopaneelin tehtävänantoa asettamiskirjeestä, ja asiaa on käsitelty osastopäällikkötasolla. Jos toimitaan asettamiskirjeen toimeksiannon mukaan, ei tarvita myöskään vastuuvapauslauseketta. Poliittikkasuositusten tekemisessä MMM ei voi olla mukana. Sen sijaan kansainvälisten IPBES –raporttien sisältämien politiikkasuositusten esiintuominen sisältyy toimeksiantoon eikä luonnollisestikaan ole MMM:lle ongelma.
  - Saijets totesi, että tutkimusrahoituksenkin suuntaaminen on poliittinen kannanotto, ja jos Luontopaneeli ei voi ottaa kantaa, ei koko paneelille ole tarkoitusta. Tutkimuksen teytävä on asettaa reunaehdotja poliitikalle.
  - Ojala huomautti, että seuraavana on, taas varsin nopealla aikataululla, edessä ”Global assessment”in käsittely, ja siellä on mukana myös politiikkasuosituksia. Ojala esitti toiveen, että mahdolliset ristiriidat voidaan välttää GA:n kommentoinnissa perusteellisemmän valmistelun kautta.
  - Kotiaho kommentoi, että Luontopaneelin asettamiskirje on kirjoitettu varsin yleisellä tasolla, ja jos sitä noudatetaan kirjaimellisesti on asettamisteksti kansainvälisen luontopaneelin (IPBES) mandaatin vastainen, ja on Luontopaneelin kannalta hyvin ongelmallista jos se ei voi tehdä politiikkasuosituksia, joista päättäjät sitten valitsevat tai päättävät olla valitsematta keinoja monimuotoisuuden turvaamiseksi.
  - Niemivuo-Lahti kommentoi, että Luontopaneelin lisäarvo on siinä, että paneeli tutkii ja tiedottaa IPBESin arvioinneissaan antamista suosituksista.

- Kotiaho arvioi keskustelun perusteella, että GA-raportin julkistamisessa ei ole ilmenemässä vastaava ongelmaa kuin Luontopaneelin nimissä julkistettavaksi tarkoitetuissa politiikkasuosituksissa.
  - Bäck totesi, että GA:n raportista olisi nostettava esille Suomea koskevia asioita ja suosituksia.
  - Hautala totesi, että on ikävää jos Luontopaneeli ei voi antaa politiikkasuosituksia.
- Käydyin keskustelun pohjalta päätettiin, että asiaan palataan myöhemmin ja että ministeriöt (MMM ja YM) jatkavat tarvittaessa keskustelua, jotta löydetään kaikkia osapuolia tyydyttävä ratkaisu.
- Luontopaneelin nettisivujen uudistaminen
  - Ojala kertoi, että YM:n viestinnän rahoista voidaan toteuttaa Luontopaneelin nettisivujen ja ilmiäsuun uudistaminen. Tähän edellisessä kokouksessa varattu rahasumma (15 000 euroa) vapautuu samalla täsmäselvityksiin.

4. IPBES plenary7 (yleiskokous) 29.4.-4.5.2019 Pariisissa ja siihen liittyvät asiat

- EU:n expert-kokous Brysselissä 26.3.2019
  - Ojala kertoi kokouksen kuulumisia. ”Global assessment”in Summary for Policy Makers (SPM) –osion tekstiä pidettiin kokouksessa ympäröitynä, ja siitä on vaikea löytää konkretiaa. Kokouksessa valmisteltu EU:n linjaus on tulossa jakoon, sisältäen paljon korjauskehdotuksia. Ojala toimittaa tämän tiedoksi ja kommentoitavaksi Luontopaneelille heti, kun se toimitetaan jäsenmaille. Neuvoston kokouksessa 17.4. sovitaan EU:n linjausten lopullisesta muotoilusta. Lisäksi Suomen omat yksityiskohtaiset kommentit Summary for Policy Makers –dokumenttiin toimitetaan suoraan IPBESin sihteeristölle 12.4.
- ”Global assessment”in Summary for Policy Makers (SPM) –osion (Liite 3) kommentointi.
  - Sihteeristö esitteli SYKE:ssä tehdyn SPM:n ja GA:n kappaleiden yhteenveto-osien (Executive summaries, ES) ristiinluvun raportin (Liite 4). Eri kappaleiden ES:eissa käsitellyt asiat oli nostettu esiin SPM:ään vaihtelevasti.
  - Dokumentti käytiin läpi ja seuraavista asioista keskusteltiin:
    - Luku 2: Ympäristökasvatus (environmental education) on nostettava esille SPM:ssä.
    - Luku 3: ES 3.15 kohdassa mainitut keskeiset tiedon puutteet (key knowledge gaps) on mainittava SPM:ssä.
    - Luku 4: ES johdannossa todetaan, että tulevaisuusskenaarioita muista keskeisimmistä biodiversiteettiin vaikuttavista tekijöistä on tehty riittämättömästi, ja ilmastonmuutokseen verrattuna varsin vähän (ES:ssä luetellaan land use change, pollution, use and extraction of natural resources, and invasive species). Tämä puute tulee mainita SPM:ssä.
    - Luku 6: SPM Table 1:ssä puuttuu luonnonsuojelualueiden pinta-alan lisääminen, joka mainitaan SPM34 ja ES useammassa kohdassa, ainoastaan on mainittu ”expand ... marine protected areas”. Tähän kohtaan on lisättävä sana ”terrestrial” eli ”expand ... marine and terrestrial protected areas”. Tällä muutoksella voidaan huomioida myös vanhojen metsien merkitys.
  - SPM:ää yleisellä tasolla koskevassa keskustelussa todettiin, että sen teksti on varsin hankalaa, ja mukana on monia ristiriitaisuuksia.
    - Boström totesi, että meret ovat kuitenkin aiempaa paremmin esillä.

- Niemivuo-Lahti kertoi, että SPM:n tekstiä on luettu MMM:ssä yhdessä Luken tutkijoiden kanssa, ja siellä oli havaittu että esimerkiksi transformatiivinen muutos oli nyt hyvin esillä. Sen sijaan kestävä kehityksen tavoitteista (SDG 2030) vain osa oli mukana mutta osa oli jätetty pois SPM:stä. Nämä tulisi kaikki sisällyttää mukaan SPM:ään.
- Saijets kommentoi, että konkretia on tarpeen yhteenvedotaulukossa SPM Table 1, olisi oltava selkeä tavoite lukuna esim. suojelualueiden määrän suhteen. Sivulla 18 kuvassa alkuperäiskansojen sijoittumisesta on virhe ainakin Suomen osalta. Nyt kuvaan on merkitty poronhoitoalue, ei saamelaisten kotiseutualue.
- Päätettiin, että Ojala toimittaa EU:n linjaukset SPM:ään tiedoksi paneelille niiden saavuttua. Kommentit EU:n linjauksiin pyydetään 11.4. aikana Tiimeriin, josta YM toimittaa ne EU:n neuvoston puheenjohtajamaalle (Romania).
- Päätettiin myös, että Luontopaneelin jäsenet käyvät täyttämässä kommentit yhteiseen excel-pohjaan (Liite 5) Tiimeri-työtilaan 11.4. Sihteeri Pöyry käy lisäämässä taulukkoon SPM:n ja ES:ien ristiinlukemisen pohjalta SPM:ään nostettavaksi ehdotettavat teemat. YM toimittaa Suomen kommentit IPBESin sihteeristöön 12.4.
- Kotiaho kertoi lopuksi, että IPBESin tiedotuspäällikkö Robert Spaullin kanssa on sovittu, että yleiskokouksen lopuksi 6.5. julkaistavat tiedotusaineistot saadaan käyttöön 2 päivää etukäteen (4.5.). Tärkeimmät tiedotusaineistot käännetään suomeksi ja ruotsiksi, ja julkaistaan 6.5. tiedotteen yhteydessä. Ojala selvittää käänösapua VNK:n kääntäjiltä.

5. Luontopaneelin kevään 2019 seminaari

- Seminaarin pidetään 15.5.2019 aamupäivällä, paikka Oodi-kirjaston Maijansali
- Seminaari järjestetään yhteistyössä Ympäristötiedon Foorumin (YTF) kanssa – alustava ohjelma liitteenä (Liite 6). Ohjelma ja ilmoittautumislomake ovat jo nähtävillä YTF:n nettisivuilla: <http://www.ymparistotiedonfoorumi.fi/elonkirjo-ehytyy-seminaari/>
- SYKE tuottaa ”Global assessment”in SPM:n pääkohdista suomenkielisen tiivistelmän sopeutettuna kansallisiin olosuhteisiin seminaariin mennessä. Tiivistelmäteksti taitetaan, ja siitä otetaan painos jaettavaksi seminaarissa.
- Puheenjohtaja Kotiaho kertoi, että presidentti Niinistö ei valitettavasti pääse paikalle seminaariin päällekkäisen menon vuoksi. Sen sijaan järjestetään paneelikeskustelu, johon osallistuvat ainakin Timo Lehesvirta, Mari Pantsar, Niko Soininen ja Marina von Weissenberg. Luontopaneelille koetetaan järjestää myöhemmin tapaaminen presidentti Niinistön kanssa.

6. Luontopaneelin tilaus täsmäselvitykseksi

- Ehdotetut aiheet ovat kokouskutsun liitteenä (Liite 7)
  - Neljä ehdotusta täsmäselvitysten aiheiksi oli tehty ennen kokousta, näiden esittäjät ja aiheet olivat: (1) Synteesi ekosysteemipalvelujen ja lajien vuorovaikutuksesta (Paula Horne), (2) Selvitys siitä, miten toteutetaan METSO:n kaltainen suojeluohjelma ja toisaalta vahvistetaan luonnonsuojelulakia (Heli Jutila), (3) Selvitys, miten METSO-ohjelma on laajentanut suojelualueiden verkostoa (tiukasti suojellut alueet, ei pelkkiä Natura-alueita) viimeisen 20 vuoden aikana (Heli Jutila) ja (4) Soiden ennallistamisen samanaikaiset monimuotoisuus- ja ilmastovaikutukset (Janne Kotiaho).
  - Paikalle olleet aiheiden ehdottajat esittelivät lyhyesti teemansa, minkä jälkeen esityksistä keskusteltiin.

- Päätettiin, että Tiimerissä olevaan Word-tiedostoon (Liite 6) on mahdollista käydä lisäämässä vielä uusia ehdotuksia 12.4. saakka.
- Keskustelussa todettiin, että teemasta (1) Synteesi ekosysteemipalvelujen ja lajien suhteesta voitaisiin mahdollisesti tehdä ”Policy brief”in kaltainen julkaisu, joka keskittyisi erilaisten lajien hyötyjen konkretisoimiseen tavalliselle kansalle. Lopullinen päätös valittavasta täsmäselvityksen aiheesta tehdään sähköpostikokouksena.

7. Muut asiat

- Muita asioita ei ehdotettu käsiteltäväksi.

8. Seuraava kokous

- Seuraavan kokouksen ajankohta päätetään Doodle-kyselyllä, jonka sihteeri toimittaa kaikille.

9. Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja Kotiaho päätti kokouksen klo 15.05.

Muistion liitteet sijaitsevat Luontopaneelin [Tiimeri-työtilassa](#):

Liite 1. Edellisen 15.2.2019 pidetyn kokouksen muistio.

Liite 2. Elonkirjo ehtyy – suosituksia päätöksentekijöille (WISDOM LETTER 1/2019).

Liite 3. ”Global assessment”in Summary for Policy Makers (SPM).

Liite 4. ”Raportti Global assessment”in SPM:n ja lukujen ES:ien ristiinluvusta.

Liite 5. Summary for Policy Makers (SPM) –dokumentin kommentointipohja.

Liite 6. Luontopaneelin 15.5. järjestettävän seminaarin ohjelmasuunnitelma.

Liite 7. Täsmäselvityksen ehdotettuja aiheita.